

עבודת השם

"חג שמני עצרת"

ואף בימי **שלמה המלך** ע"ה בו נשלם חינוך הבית ויצא כבוד ה' מאוהל וממשכן לדירת קבע. ובו ברך שלמה את העם, ואף הם ברכוהו, וכך אמר חכם אחד: יום שמני עצרת הוא יום 'אושפיוני' של שלמה המלך: מיוחד בקרבנו: ואף על פי שאמרנו שמני עצרת רגל הוא בפני עצמו ככל שאר הרגלים (פסח, שבועות, סוכות) - קרבנו של יום זה שהיו מקריבים בבית המקדש, אינו דומה לקרבן שאר הרגלים. בפסח היו מקריבים למוסף היום: פרים - שנים, איל - אחד, ושבעה כבשים. וכן בחג השבועות פרים - שנים, איל - אחד, ושבעה כבשים. ובחג הסוכות הקריבו שבעים פרים כל ימי החג יחד, מלבד אילים - שנים, כבשים בני שנה - ארבעה עשר, שהיו מקריבים כל יום משבעת ימי החג.

נמצא שחג הסוכות מרובה בקורבנותיו יותר מכל הרגלים. ואולם אי אתה מוצא רגל שהיו מקריבים בו למוסף, פר אחד, אלא שמני עצרת בלבד. ולמה פר אחד בלבד? אמרו חכמים במדרש: 'משל למלך שעשה סעודה שבעה ימים וזמן כל בני אדם שבמדינה לשבעת ימי המשתה. כיון שעברו שבעת ימי המשתה, אמר לאוהבו: כבר יצאנו ידינו מכל בני המדינה - נגלגל אני ואתה במה שתמצא, לישראל בשר, או של דג, או ירק. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל ביום השמני עצרת תהיה - לכם, גלגלו במה שאתם מוצאים - בפר אחד ואיל אחד: אכן, אין קרבנו של שמני עצרת דומה לקרבן שאר הרגלים, אבל דומה הוא לקרבן מוסף של ראש השנה ושל יום הכיפורים שגם בהם נאמר פר אחד, איל אחד ושבעה כבשים: מכאן רמוז למה שאמרו חכמים שיש ביום זה גם ענין של כפרה וסליחה וסוף החיתום לכל ימי השנה, וכמו שזכר לעיל:

גדולה תפילה בשעת החיתום: איתא בזהר הקדוש ובמדרשים, שגמר החיתום האחרון הוא בהשכמת הבוקר של יום שמני עצרת. וכן איתא שמשו רבינו התפלל לפני הקדוש ברוך הוא תקט"ו חמש מאות וחמש עשרה) (תפילות שיכנס לארץ ישראל, כמניין ואתחנן) (וכמניין תפלה), ונשתתק ולא התפלל עוד, כי ה' אמר לו: רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה; שאילו היה מתפלל עוד תפילה אחת היה נענה, אבל משה קבל עליו גזרת המקום ולא התפלל עוד. ועוד אמרו בגמרא שהצדיקים שוחזין בכל תפילה שעה אחת - כל המדרשים הללו עולים בקנה אחד. כיצד? : אימתי התפלל משה תפילותיו אלה? בשנה האחרונה, בשנת הארבעים. ומתי התחיל בתפילה? בשעת הרהמים והדין, בראש השנה של שנה זו. מראש השנה ועד בקרו של שמני עצרת, כמה שעות? חמש מאות ושש עשרה שעות. שכן אם תכפיל

שמני עצרת הוא רגל בפני עצמו ואינו קשור לחג הסוכות אלא סמוך לו בלבד. ומשום כך מברכין בו 'שהחינו', האישה - בשעת הדלקת נרות, אחר ברכת 'זהדליק נר של יום טוב' (ויש שאין נוהגין לברך 'שהחינו' בהדלקת הנרות), והאיש - בקידוש שהוא מקדש על היין: ונקרא 'שמני עצרת' על שם הכתוב (במדבר כט): ביום השמני עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם עלה אישה ריח ניחוח לה' פר אחד וגו' וילשון חבה הוא זה (לשון עצרת) כבנים הנפטרים מאביהם, והוא אומר להם: קשה עלי פרידתכם, עכבו עוד יום אחד: 'דבר אחר: למה נעצרו עוד יום אחד? רב אמר, משל למה הדבר דומה - למלך שהגיע לו יום טוב. באו אריסיו וכבדו אותו, באו בני ביתו וכבדו אותו. הייתה מטרונה מרמזת להם: עוד שנוהג עמכם - תבעו צרכיכם מן המלך; כך התורה מרמזת לישראל: תבעו צרכיכם וכו'. (וישראל נותנים כל דעתם בחג לבקש חיים וששון לשבעים אומות העולם, ולעצמם אינם מבקשים כלום) כיון שלא הבינו, כבשה (עצרה) אותם עוד יום אחד, זה יום השמני (שכתוב בו לכם): 'אמר רבי לוי: בכל חודש וחדש שבקיץ בקש הקדוש ברוך הוא ליתן לישראל מועד. בניסן - נתן להם הפסח; באייר - נתן להם פסח קטן; בסיון - נתן להם עצרת; בתמוז, היה בדעתו ליתן להם מועד גדול - ועשו להם את העגל, ובטל תמוז אב אלול. בא תשרי - ופרע להם; ראש השנה, ויום הכיפורים, והחג. אמר הקדוש ברוך הוא: לאחריים הוא (תשרי) פורע, ושלו - אינו נוטל? נתן לו יומא (יום אחד) - ביום השמני עצרת תהיה לכם: אף על פי ששמני עצרת רגל בפני עצמו הוא, יש בו השלמה לשבעת ימי החג, ועוברים מסוכת עראי לדירת קבע להשלים בבית המרווח ענין החג ושמתחו מה שאי אפשר בסוכה, לפיכך בו תוקף השמחה בריבוי - והיית אך שמח וכדלהלן:

17:58	כניסת החג
18:55	צאת החג
18:18	שקיעה
19:30	ר. תם
6:43	הנץ

הפטרה: "ויהי אחרי מות משה"

עשרים ואחד יום עד ליל שמיני עצרת, בעשרים וארבע שעות היום, יצא לך המניין חמש מאות וארבע. הוסף עליהן שתיים עשרה של ליל שמיני עצרת - הרי חמש מאות ושש עשרה שעות. ומשה התפלל כל אותן השעות שעה לתפילה, שעה לתפילה, חוץ מן השעה האחרונה שלפני גמר החיתום האחרון. ואילו היה מאריך בתפילה עד שעת החיתום, היה קשה לפני הקדוש ברוך הוא לדחות תפילתו של צדיק זה. והיה שומע תפילתו ונענה לו על תפילתו שבשעת החיתום:

שלא לעשות מלאכה ביום שמיני של חג, והוא יום שנים ועשרים בתשרי, שנאמר (ויקרא כג לו) ביום השמיני מקרא קדש כל מלאכת עבודה לא תעשו, וזה נקרא חג העצרת. ואמרו זכרונם לברכה (רש"י עה"ת שם), שהוא נקרא כן, לפי שהוא סוף המועדים, ועל דרך משל הוא, כאלו אמר הקדוש ברוך הוא לישראל עכבו עמי יום אחד שקשה עלי פרידתכם. ואסרו לכל אדם (שם יב, ב) שלא יכווין מלאכתו במועד, כלומר שיניח מלאכתו לדעת קדם המועד בעניין

שיעשה אותה במועד מפני שהוא פנוי, כי לא לעסוק במלאכה הקבעו ימי חלו של מועד, כי אם לשמוח לפני השם, רוצה לומר, להתקבץ במדרשות ולשמע נעם אמרי ספר הלכות הפסח בפסח, והלכות עצרת בעצרת, והלכות החג בחג, וכל המכון מלאכתו במועד ועשה אותה בית דין מאבדין אותה ומפקידין אותה לכל.

ואם מת אותו שכון אותה מלאכה במועד אין קונסין בנו אחריו, וגם אין מונעין הבן מלעשות אותה מלאכה במועד כדי שלא תאבד. וקורא אני על בן זה יכין וצדיק ילבש (איוב כו יז) ודרך כלל התירו זכרונם לברכה (שם יג, א) כל מי שיש לו צורך, כלומר שאין לו מה יאכל לעשות כל מלאכה, וכן לבקל הבית התירו לעשות כל מלאכה לצורך מי שאין לו מה יאכל, ופרוש, אין לו מה יאכל לפי הדומה הוא, מי שאין לו מעות במה שיקנה צרכיו ואף על פי שיש לו בית וכלי תשמיש, שאין מחיבין לו לאדם למכר כליו. ויתר פרטי חלוקי מלאכות המועד, רבו עד מאד, וכלן יתבארו יפה במסכת מועד קטן.

סיפור בהמשכים "צדיקים במיתתם" חלק ב.

ציצור: אתה מחפש את המשכו של בית-הקברות? שאל אותו נער את הרב שוחט, העירייה סיפחה אותו למגרש המשחקים של בית-הספר "מאז פקדו אותו צרות רבות", סיפר הנער.. **המשך:** "אם תתבע את העירייה למשפט, אבוא להעיד לטובתכם", הבטיח. מצויד במידע החשוב הזה הגיש הרב שוחט תביעה משפטית על שימוש באדמת בית-הקברות שלא כחוק. ואכן, גם המנהל התייצב להעיד, ועדותו סייעה רבות לקבלת התביעה. בית-הדין קבע כי הקרקע תוחזר לבית-הקברות, וכי בית-הספר יקבל קרקע חלופית. הבעיה העיקרית כעת הייתה לאתר את קבר המהרש"ם במגרש שרובו מכוסה אספלט. אך גם הפעם נוכחנו לראות את יד ההשגחה. בישיבה עם הרב הלפרין מלונדון הזכיר לנו את צוואתו של המהרש"ם, המודפסת בהקדמת ספרו 'תכלת מרדכי', ובה ציין את מקומו המדוייק של קברו, כשנה לפני פטירתו. הלכנו לעיין בספר ונדהמנו לראות את הדברים המפורשים: "...אבן מצבה כפי האבן של זוגתי יענטע ע"ה, והמקום הפנוי שבין קברה ובין הכותל דרומית מזרחית במקצוע [=זווית] הנ"ל נשאר עבורי. ויניחו גם לצד מערב פנוי שיעיור קבר, ולא יקברו שם שום איש זר ולא יעשו שום אוהל. ואל יכתבו על המצבה תארי כבוד...". נרגשים מסרנו את הדברים לרב שוחט, שבינתיים נבר בארכיונים ממשלתיים והצליח להשיג מפות ותצלומים, צהובים מיושן, אולם ברורים ומדוייקים, ממראה בית-הקברות לפני המלחמה. בתצלומים נראו בבירור שתי מצבות גדולות סמוך לגדר. אולם הבעיה היא שלא נותר זכר מאותה גדר. לאחר מדידות מדוייקות, על בסיס המפות והתצלומים הישנים, הצליח סוף-סוף הרב שוחט, בחסדי ה', לאתר את מקומו המשוער של הקבר. הוא שכן בדיוק באותה פינת קרקע ששימשה בעבר מגרש משחקים לילדי בית-הספר! בזהירות החלו בעבודות החפירה, ובמהרה נתגלו יסודותיה של הגדר וישינה. מומחים שסרוקו את השטח איתרו תשתית של שני קברים גדולים לעומת שאר הקברים. התברר גם כי בצד מערב אין קברים, בדיוק כפי שביקש המהרש"ם בצוואתו. עוד דבר שפתאום הבנו, שהמהרש"ם בחר להיקבר בפינה צדדית דווקא, כדי שבבוא היום תהיה לצאצאיו יכולת להתקרב אל הקבר, שכן בהיותנו כוהנים איננו יכולים להיכנס לבית-העלמין עצמו. כשבאנו למקום לפני שלושה שבועות, לרגל מלאות מאה שנה להסתלקות המהרש"ם, הלכנו להודות למנהל בית-הספר על עזרתו. הוא אמר לנו כי לאחר שהשטח הוחזר לבית-העלמין חדלו כל התופעות המוזרות, ולהפך, בית-הספר עלה ושגשג וזכה בכמה וכמה פרסים יוקרתיים. **סוף!**

פינת ההלכות "כמה דינים פרטיים הנוהגים בשבת"

- א.** אין רוכבים על גבי בהמה בשבת, ואין נתלים עליה, ואין להשתמש בה אפילו בצדה, שמא יתלוש זמורה כדי להנהיג את הבהמה, ויעבור על מלאכת קוצר. (ילקוט שבת ה עמוד פג)
- ב.** איסור זה שאין רוכבים על גבי בהמה בשבת הוא גם במקום שאין זמורה לחתוך, כמו במדבר וכדומה. (ילקוט יוסף שבת כרך ה עמוד פג)
- ג.** אין שוחץ על פני המים בשבת, אפילו בבריכה שבחצר, שיש לחוש שמא יעשה חבית של שייטין. ובבריכה שיש לה שפה מסביב, ראה מה שכתבנו בילקוט יוסף שבת ב' (עמוד ז')
- ד.** אין מטפחין בשבת, והיינו להכות כף על כף, ולא מספקין כף על ירך, שמא יתקן כלי שיר. אבל לספק כלאחר יד מותר. והיינו, שמכה גב ידו אחת על כף ידו השנייה.

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
 המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
 יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat_asef@gmail.com
 כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"